Askola

Opas koulun ulkopuolella annettavaan opetukseen lv. 2026-2027 lukien

Perusopetuksen opintokäynti-, retki- ja leirikouluopas

Päätöksenteko Osaaminen ja elämänlaatu -lautakunta 1.10.2026

Askola

Opintokäynnit, retket ja leirikoulut

Perusopetusta koskevat säädökset edellyttävät, että opetuksen järjestäjä laatii ja hyväksyy perusopetusta varten opetussuunnitelman. Opetuksen järjestäjän velvollisuutena on myös laatia opetussuunnitelmaan perustuva vuotuinen suunnitelma, jossa määrätään muun muassa opetustunneista, työajoista, opetuksen yhteydessä annettavasta muusta toiminnasta ja koulun ulkopuolella annettavasta opetuksesta.

Opetuksen käsite kattaa näin myös kaikki koulun työaikana toteutetut ja vuotuiseen suunnitelmaan kirjatut retket, vierailut ja muun vastaavan koulun ulkopuolella tapahtuvan toiminnan. Ne ovat yhdenvertaista koulun toimintaa muun opetuksen kanssa, joten niiden tulee olla oppilaalle maksuttomia, kuten lainsäädäntö edellyttää.

Tämänkaltaisella toiminnalla on mahdollista monipuolistaa ja syventää opetuksen sisältöjä, vahvistaa koulun yhteisöllistä toimintakulttuuria sekä edistää uusia työtapoja ja menetelmiä.

- Luokkaretkelle tai leirikouluun lähteminen, on aina opettajan päätös eikä hänellä ole järjestämisvelvoitetta. Matkan toteutuessa opettajalla on jakamaton vastuu matkalle osallistuvista oppilaista sekä heidän turvallisuudestaan. Opettajalla on harkintavalta esimerkiksi matkakohteesta, ohjelmasta, järjestelyistä tai sen perumisesta.

- Koulun ulkopuolinen toiminta kirjataan aina lukuvuosisuunnitelmaan. Mikäli retki tai leirikoulu, ei ole kirjattu lukuvuosisuunnitelmaan, rehtori tekee siitä hallintopäätöksen, joka saatetaan lautakunnalle tiedoksi. Retkiä ja leirikouluja koulun ei järjestetä viikonloppuina tai koulun loma- aikoina.

- Retket ja leirikoulut ovat koulun toimintaa, joten niiden aikana koulun järjestyssäännöt ovat voimassa. Oppilaalla on koulun ulkopuolisessa toiminnassa ne oikeudet ja velvollisuudet, mitkä on määritelty perusopetuslaissa, koulun järjestyssäännöissä ja koulukohtaisissa tarkennuksissa.

- Varainhankinnassa ja matkan maksamisessa on perustuslain takaama oikeus maksuttomaan perusopetukseen. Kouluretkestä tai leirikoulusta ei saa oppilaalta periä maksuja, eikä huoltajilla ei ole velvollisuutta osallistua varainkeruuseen.

- Koulu ei ole vastuussa oppilaan itse mukaan ottamista kadonneista tai rikkoontuneista henkilökohtaisista varusteista tai tavaroista (esim. matkapuhelin).

- Ennen retkipäätöstä (hallintopäätös) kriisitilanteiden varalle laaditaan ohjeet: miten toimitaan, jos esimerkiksi joku sairastuu tai joutuu onnettomuuteen, on päihtynyt, tapahtuu varkaus tai joku joudutaan lähettämään kesken retken kotiin. Opettaja sitouttaa oppilaat ja huoltajat yhteisiin sääntöihin ja suunnitelmiin.

- Lapsen mahdollisista sairauksista tai muista retkellä huomioon otettavista rajoitteista on kysyttävä huoltajilta kirjallisesti. Huoltaja voi, koulun päätöksellä, olla mukana retkellä, mutta hänen mukanaolonsa ei vähennä opettajan vastuuta.

- Rehtorin tulee tehdä hallintopäätös retkestä / leirikoulusta ennen tapahtuman toteuttamista.

- Luokka tai koulu voi rehtorin ja kiinteistön omistajan edustajan luvalla järjestää yhden yön mittaisen yökoulun koululla tai muussa sopivassa paikassa. Yökoulusta tulee laatia kirjallinen suunnitelma, jonka rehtori hyväksyy. Lisäksi tapahtumasta laaditaan turvallisuussuunnitelma, jonka paloviranomainen hyväksyy viimeistään kaksi viikkoa ennen yökoulua.

LEIRIKOULUT

- Askolan kunnan alakoulujen leirikoulut voivat olla 1–3 päivän mittaisia. Luokanopettaja päättää leirikoulun järjestelyiden aloittamisesta ja hyväksyttää suunnitelman rehtorilla.

- Oppilaan osallistuminen leirikouluun on vapaaehtoista. Mikäli oppilas ei halua osallistua leirikouluun, hänelle järjestetään opetusta omassa koulussa leirikoulun ajalla.

- Leirikoulusta tulee tehdä toimintasuunnitelma suunnitteluvaiheen aikana. Suunnitelmasta tulee käydä ilmi:

    - vastuuopettaja, varaopettaja sekä valvojat ja varavalvojat. Suositeltavaa on, että jokaista alkavaa kymmentä oppilasta kohti on yksi aikuinen.
    - leirikoulun kohde
    - leirikoulun ajankohta
    - majoitus– ja ruokailujärjestelyt
    - vakuutukset
    - matkalle osallistuvat oppilaat
    - kustannusarvio ja leirikoulun rahoittaminen.

  Leirikoulun lähestyessä suunnitelmaa täydennetään
    - tarkka aikataulu (huomioi joustovara yllättävien tilanteiden varalta)
    - kuljetukset (käytetään ammattiliikennöitsijää)
    - koululle jäävien oppilaiden opetusjärjestelyt
    - majoitus, peseytyminen

- yhteisistä varusteista huolehtiminen
- ruokailu
- Riskien arviointi, turvallisuussuunnittelu ja johtopäätösten mukaiset järjestelyt
- varasuunnitelmat yllättävien tilanteiden varalta
- erityistä huomiota tai ruokavaliota tarvitsevat oppilaat (esim. diabetes-oppilaat)
- eri valvojien vastuualueet ja työnjako
- valvomisen organisointi (kaikki leirikouluaika on valvottua, myös "vapaa-aika")
- toimintasuunnitelmassa olevien tietojen huomioon ottaminen ja päivittäminen
  Muuta huomioitavaa:
- mikäli kohteessa uidaan, varmista osallistujien uimataidon taso ja valvonta
- osallistujien ohjeistus hätätilannetta varten (tulipalo, eksyminen kaupungilla/metsässä, tapaturma jne.).
- Maastossa liikuttaessa tulee pitää mukana ensiapulaukkua

- Opettajalla on oikeus perua matka tai toiminta, mikäli matkalle lähtevä luokka tai muu ryhmä ei hänen mielestään suoriudu leirikoulusta.

- Mikäli leirikoulusuunnittelun aloittanut opettaja vaihtuu, leirikoulusuunnitelma pitää uusia.

- Ennen leirikouluun lähtöä, oppilaat ja huoltajat hyväksyvät allekirjoituksellaan leirikoulusopimuksen.

- Leirikoulun suunnittelun alkaessa opettaja pitää tapaamisen, johon kutsutaan luokan huoltajat. Leirikoulun toteutuminen edellyttää huoltajien sitoutumista suunnitteluun ja järjestelyihin.

- Kouluretki tai leirikoulu on mukaan lähteville opettajille virkamatka, jolloin hän on oikeutettu työehtosopimuksen mukaisiin korvauksiin, kuten matkakorvauksiin ja/tai päivärahoihin. Opettaja tekee Populuksessa poissaolon (poissaolo opettaja - opepolo). Lomakkeessa käytetään syykoodia: 12 – virkamatka palkallinen. Koulun työsuunnitelmaan kirjatulle kouluretkelle tai leirikouluun (virkamatka) lähtevä opettaja on vakuutettu kunnan ottamalla vakuutuksella.

- Leirikouluun lähtevä oppilas on vakuutettu kunnan ottamalla tapaturmavakuutuksella. Huoltaja voi ottaa halutessaan oppilaalle myös matkatavaravakuutuksen tai muita vakuutuksia.

- Varainkeruu on huoltajien vastuulla, eikä varainkeruuseen saa käyttää kunnan tilejä tai Y-tunnusta. Rahoja ei saa säilyttää luokassa, koulurakennuksessa. Varkaus- tai onnettomuustapauksissa kunnan vakuutus ei korvaa menetettyä omaisuutta. Opettaja ei saa ottaa vastuuta varainkeruusta tai matkatilin hoitamisesta.

- Opettaja ohjeistaa huoltajia tekemään kirjallisen sopimuksen varainhankinnan pelisäännöistä ja vastuuhenkilöistä heti leirikoulun suunnittelun alkaessa:

    - Kerättävät varat ovat luokan tai ryhmän yhteisiä, mikä tarkoittaa sitä, että kunkin varainkeruutapahtuman jälkeen niiden käyttöoikeus on yhteinen eivätkä varainkeruuseen osallistuneet henkilöt voi saada mitään osaa kerätyistä rahoista takaisin, vaikka matka jonkin oppilaan kohdalla peruuntuisi. Esimerkiksi tietyn oppilaan kohdalla matkan peruuntumiseen johtava poismuutto tai koulun vaihtaminen ennen matkaa ei oikeuta oppilasta saamaan hyvitystä yhdessä kerätyistä varoista.
    - Mikäli suunniteltu matka peruuntuu koko luokan osalta, ja siihen on jo ehditty kerätä varoja, tulee rahat ensisijaisesti käyttää matkalle aikoneen luokan tai ryhmän yhteiseen toimintaan tai viimesijaisesti jakaa tasan oppilaiden kesken.
    - Varainkeruussa tulee selvittää ajantasainen lainsäädäntö.

- Oppilaat sitoutuvat ennen matkalle lähtöä yhdessä sovittuihin pelisääntöihin allekirjoittamalla leirikoulusopimuksen. Sääntöjen rikkomisen osalta toimitaan perusopetuslain mukaisesti. Vakavimmassa tapauksessa oppilas voidaan lähettää kotiin. Asia valmistellaan yhteistyössä huoltajan kanssa.

- Perusopetuslaissa ei ole säädetty mahdollisuutta evätä oppilaan oikeutta osallistua opetukseen etukäteen mahdollisen häiriökäyttäytymisen tai vaaran aiheuttamisen varotoimena, joten huonon käytöksen takia opettaja ei voi kieltää oppilasta lähtemästä mukaan matkalle. Opettajalla on kuitenkin mahdollisuus peruuttaa koko leirikoulu.

Liitteet:
Liite 1 retkisuunnitelma
Liite 2 leirikouluohje ja -sopimus

Askola

Liite 1. Retkisuunnitelma (lisätään tarvittaessa liitteeksi koulun toimintasuunnitelmaan)

LUKUVUOSI 20____-20_____ KOULU _____

OPETTAJA _____

LUOKKA_____

AJANKOHTA _____

MATKAKOHDE _____

OSALLISTUJAT_____

VASTUUHENKILÖT JA VARAHENKILÖT_____

AIKATAULU (lähtö- ja paluuajat & kuljetusyritys)_____

OPETUSJÄRJESTELYT RETKEN AIKANA KOULUSSA / MUUT KORVAAVUUDET
Retkelle osallistumattomat oppilaat ja heidän opetusjärjestelynsä sekä vastuuhenkilö
_____

_____

_____

Kyyditysoppilaiden ja ip-oppilaiden huomioiminen ja ilmoitukset aikatauluista/ peruuntumiset hoidettu ja huomioitu

Kyllä / ei _____

Opettajan ristituntien ja välituntien korvausjärjestelyt

Askola

_____

_____

_____

Ohjaajantyön korvausjärjestelyt (tunnit, välitunnit, muut vastuut)

_____

_____

_____

RAHOITUS_____

TURVALLISUUS: laaditaan erillinen riskien arviointi sekä sen mukaiset johtopäätökset (suunnitelma). Koulun turvallisuusohjeistukset ovat soveltuvin osin käytössä retken / leirikoulun aikana. Tarpeen mukaan mietittävä mm. seuraavaa: mukaan otettava ensiapu-/terveydenhoitollinen välineistö, lääkkeet, kelluntavälineistö, ohjeet miten toimitaan, jos esimerkiksi joku sairastuu tai joutuu onnettomuuteen, on päihtynyt, tapahtuu varkaus tai joku joudutaan lähettämään kesken retken kotiin jne.)

_____

_____

PÄIVÄMÄÄRÄ JA ALLEKIRJOITUS

_____

_____

Hyväksyn suunnitelman ja annan samalla matkamääräyksen

____/ 20 _____

_____

Rehtori

LIITE 2

Leirikouluohje ja leirikoulusopimus

Leirikoulu on koulua, joka toteutetaan normaalista koulutyöstä poiketen koulun ulkopuolella. Se merkitään koulun opetussuunnitelmaan perustuvaan lukuvuosisuunnitelmaan ja vuosisuunnitelman osana se on koulun toimintaa. Leirikoulu alkaa siitä kun lähdetään koulun pihasta ja se kestää siihen asti kun palataan koulun pihaan.

Leirikoulun aikana sovelletaan kaikkia koulussakin noudatettavia säännöksiä ottaen kuitenkin huomioon olosuhteet. Koulun järjestyssäännöt ovat voimassa myös leirikoulun aikana. Leirikoulun pelisäännöt tulee laatia yhdessä oppilaiden ja huoltajien kanssa ja huolehtia, että kaikki sitoutuvat niitä noudattamaan.

Leirikoulussa opettajilla on samat oikeudet ja velvollisuudet kuin koulussakin ryhtyä toimenpiteisiin turvallisen opiskeluympäristön takaamiseksi.

Oppilaat ovat velvollisia noudattamaan voimassa olevia ohjeita ja normeja (esim. perusopetuslakia, opetussuunnitelmia, järjestyssääntöjä ja opettajien antamia ohjeita) koko leirikoulun ajan. Leirikoulussa mukana olevat vanhemmat ovat avustamassa opettajaa. Heillä ei ole kuitenkaan opettajalle kuuluvaa vastuuta ja oikeuksia perusopetuslain mukaisten kurinpitotoimien toteuttamiseen.

Pelisäännöistä sovittava leirikoulussa:

– Tupakointi sekä alkoholin ja huumaavien aineiden käyttö on kielletty.

– Leirikoulussa noudatetaan koulun järjestyssääntöjä, yhdessä sovittuja pelisääntöjä ja muita opettajien antamia ohjeita.

– Mahdollinen omatoiminen ohjelma tulee suunnitella ennalta huolellisesti ottaen huomioon turvallisuusnäkökohdat.

– Etukäteen laadittua leirikouluohjelmaa aikatauluineen pitää noudattaa.

Leirikoulusääntöjen rikkominen

Jos oppilaan todetaan käyttäneen kiellettyjä aineita tai rikkoneen leirikoulun yhteisiä pelisääntöjä, opettajilla on oikeus lähettää oppilas viipymättä kesken leirikoulun kotiin. Asia valmistellaan yhteistyössä huoltajan kanssa.

Oppilaan turvallisesta kotimatkasta on sovittava huoltajien kanssa.

Oppilaat ja huoltajat sitoutuvat allekirjoituksellaan noudattamaan leirikoulusopimusta.

Askola

Leirikoulusopimus (muokataan tarpeen mukaan)

Tähän kirjataan yhteisesti sovitut pelisäännöt esim.

- Etukäteen laadittua leirikouluohjelmaa aikatauluineen pitää noudattaa. Ohjelmaa laadittaessa kannattaa sopia myös majoitukseen liittyvistä pelisäännöistä esim. milloin hiljaisuus alkaa.
- Leirikoulussa noudatetaan koulun järjestyssääntöjä, yhdessä sovittuja pelisääntöjä ja muita opettajien antamia ohjeita.
- Tupakointi sekä alkoholin ja huumaavien aineiden käyttö on kielletty.
- Mikäli oppilas ei noudata järjestyssääntöjä eikä leirikoulun yhteisiä pelisääntöjä, voidaan viime kädessä oppilaan opetusryhmää vaihtaa kesken leirikoulun. Käytännössä tämä tarkoittaa leirikoulun keskeytymistä ja palaamista omaan oppilaitokseen normaaliin opetukseen. Tällöin oppilaan turvallisesta kotimatkasta sovitaan huoltajien kanssa.

Sitoudun noudattamaan leirikoulun pelisääntöjä.

_____ päivänä _____ kuuta 20___

_____

Oppilaan allekirjoitus ja nimenselvennys

Olen käynyt oppilaan kanssa leirikoulun pelisäännöt läpi.

_____ _____ päivänä _____ kuuta 20___

_____

Huoltajan allekirjoitus, nimenselvennys ja puhelinnumero